

CYFARFOD:	PWYLLGOR IAITH
DYDDIAD:	28 Ionawr 2021
TEITL:	Rhaglen ARFOR
AWDUR:	Anwen Davies Rheolwr Rhaglen Datblygu Gwynedd Wledig
PWRPAS YR ADRODDIAD	Rhoi diweddariad i'r Aelodau ar raglen ARFOR

1. Cefndir

Yn dilyn cytundeb cyllidebol rhwng Llywodraeth Cymru a Plaid Cymru, yn Chwefror 2019 cadarnhaodd Gweinidog yr Economi, Ken Skates AC, fod £2 filiwn o gyllideb ar gael i Gyngorau Gwynedd, Ynys Môn, Ceredigion a Sir Gâr i dreialu dulliau arloesol o gefnogi'r economi yng nghadarnleoedd y Gymraeg. Mae'r arian ar gael hyd at ddiwedd 2020/21.

Cafodd Bwrdd Rhaglen Arfor ei sefydlu yn cynnwys Arweinydd y pedair sir a sylwebyddion o Lywodraeth Cymru. Gofynnwyd i Gyngor Gwynedd weithredu fel corff arweiniol ar gyfer y pedair sir gan gydlynu'r berthynas gyda Llywodraeth Cymru.

Cytunwyd fod yn flaenoriaeth gan bob sir i gyfeirio mwyafrif y gyllideb i weithredu cynlluniau yn lleol, gan rannu'r gwersi a ddysgir er mwyn hysbysu cynlluniau pellach i'r dyfodol.

Cytunwyd i warchod peth o'r gyllideb ar gyfer llunio cynllun i ddatblygu'r economi a chreu swyddi yn ardal Arfor i'r dyfodol ac i gynnal rhai gweithgareddau peilot ar y cyd.

Roedd £466,250 ar gael i'w fuddsoddi yng Ngwynedd dros gyfnod o dwy flynedd ar weithgareddau fyddai yn arwain at greu swyddi newydd fydd, yn ei dro, yn cynnal yr iaith yn ein cymunedau.

Cafodd Grŵp Llywio Arfor Gwynedd ei sefydlu i adnabod pecyn o brosiectau arloesol i'w treialu dros y cyfnod sydd yn cyd-fynd â meini prawf y rhaglen..

Roedd y pecyn prosiectau yng Ngwynedd yn cynnwys:

- Cymorth i Fentro

- Gofod Gwneud a Gweithio
- Her Cymunedau Mentrus
- Llwyddo'n Lleol

2. Diweddariad Ionawr 2021

Cyflwynwyd y diweddariad isod i'r Pwyllgor Iaith yn ei gyfarfod ym mis Tachwedd 2020. Bydd Rheolwr y rhaglen yn rhoi gwybodaeth bellach i'r Pwyllgor yn y cyfarfod hwn ar y newidiadau sydd wedi eu gwneud i'r prosiectau ac hefyd ar y Cynllun Strategol traws-sirol a'r cynlluniau ar gyfer dilyniant ar ôl diwedd cyfnod ffurfiol y prosiect ym Mawrth 2021.

Diweddariad Tachwedd 2020:

Er gwaethaf pryderon ar gychwyn y cyfnod clo y byddai'n rhaid rhoi stop ar gynlluniau sirol Arfor, mae'r misoedd diwethaf mewn gwirionedd wedi bod yn gyfnod prysur iawn i'r cynllun.

2.1 Her Cymunedau Mentrus

Roedd y grantiau eisoes wedi eu rhannu i 3 prosiect, Partneriaeth Ogwen, Canolfan Henblas a Menter y Plu, a phob un o'r rheiny yn parhau gyda'u cynlluniau neu eu haddasu i wynebu heriau'r pandemig. Mae prosiect Canolfan Henblas wedi ei gwblhau, ag byddwn yn creu stori ar hyn yn y wythnosau i ddod.

2.2 Cymorth i Fentro

Eto, roedd pryder y byddai rhaid newid cyfeiriad gyda'r grant hwn, gyda'r pwysau i gynnal busnesau yn mynd yn gymaint os nad yn fwy na'r angen i roi hwb i fusnesau newydd yn y cyfnod hwn. Serch hynny, cadarnhawyd bod y busnesau hynny, megis Becws Islyn, oedd eisoes wedi derbyn llythyron cynnig yn parhau gyda'u cynlluniau, a pharhawyd i dderbyn ceisiadau ac i drafod prosiectau sefydlu ac ymestyn busnesau. Byddwn yn rhyddhau gwybodaeth am lwyddiannau busnes ym Mhen Llŷn sy'n gysylltiedig â Rhaglen ARFOR a Rhaglen Gwledig LEADER dros y misoedd nesaf.

Bu i'r panel gyfarfod 4 gwaith ers mis Ebrill i drafod ceisiadau a phenderfynwyd ceisio bod ychydig bach fwy hyblyg am y math o geisiadau oedd yn cael eu derbyn, a sicrhau cyfleoedd i bobl sefydlu busnesau a chael gwaith llawn amser, yn ogystal ag ehangu busnesau i gynnig cyfleoedd gwaith newydd. Roedd nifer ac ansawdd y ceisiadau a ddaeth i law yn galonogol iawn a dyrannwyd yr holl arian grant a oedd ar gael. Gan ein bod yn awyddus i helpu mwy o fusnesau gwnaed cais am arian ychwanegol gan y Cyngor i gefnogi'r prosiect. Mae cais hefyd wedi ei gyflwyno i'r Llywodraeth am arian cyfalaf fydd yn ein galluogi i ymestyn y gronfa.

Hyd at gychwyn y cyfnod clo, roedd y gronfa wedi derbyn dros 100 o ymholiadau cychwynnol, roedd tua 70 o fusnesau wedi mynd ymlaen i gyflwyno Ffurflen Datgan Diddordeb, 22 wedi gwneud cais ac 19 wedi derbyn cynnig. Mae'r nifer yma wrth gwrs wedi cynyddu erbyn hyn a byddwn yn rhoi diweddariad arall i'r Pwyllgor ddechrau'r flwyddyn.

2.3 Llwyddo'n Lleol 2050

Hwn yw'r cynllun lle y bu'r newid mwyaf dros y cyfnod, ond mae ei lwyddiant wedi bod yn nodedig. Y bwriad gwreiddiol oedd bod pobl ifanc yn cael cyfleoedd i fod yn ddylanwadwyr a'u partneru gyda chwmnïau lleol. Oherwydd y cyfyngiadau, bu rhaid newid cyfeiriad yn llwyr gyda'r cynllun hwn, ac fe ail-lansiwyd y cynllun gan Fenter Môn, gyda'r pwyslais ar gynnig grant hwb i bobl ifanc i greu a gweithredu ar syniadau busnes. Mae'r bobl ifanc wedi bod yn rhannu eu straeon ar y cyfryngau cymdeithasol. Mae yna gynlluniau ar waith i ddatblygu Llwyddo'n Lleol 2050 dros bedair sir ARFOR.

2.4 Ffiws

Er bod y gofod ym Mhorthmadog wedi gofod cau yn ystod y cyfnod clo, roedd yna fideos a gweithdai yn cael eu rhannu ar y cyfryngau cymdeithasol. Yn dilyn ail agor y gofod rhoddwyd gwahoddiad i bobl fynychu sesiynau un i un. Rydym yn edrych i ddatblygu'r syniad o ofod Ffiws ymhellach mewn ardaloedd eraill yng Ngwynedd dros y misoedd nesaf.

2.5 Gwaith Trawsffiniol

Mae Adroddiad Interim Cynllun Strategol ARFOR wedi ei gwblhau gan gwmni Wavehill gyda'r gwaith gwerthuso ar fin cychwyn. Mae'r gwaith o ymateb i'r adroddiad interim hefyd wedi cychwyn. Bydd mwy o fanylion am hyn ar gael yn y flwyddyn newydd. Yn ystod yr wythnosau nesaf byddwn yn lawnsio gwaith Bwrlwm ARFOR ac yn adnabod busnesau sy'n esiamplau da o ddefnyddio'r Gymraeg a sut allant ddylanwadu ar eraill. yn cael ei lansio yn y bythefnos nesaf.

3. Yr hyn a geisir gan y Pwyllgor?

Gofynnir i'r Aelodau dderbyn diweddariad y swyddog a chynnig unrhyw sylwadau neu gwestiynau yn dilyn y cyflwyniad.